gegrepen zijn en het volmaakte ook bij ons niet wordt gevonden, we zouden te kort doen aan het werk Gods, wanneer we Hem niet dankten voor het goede, dat Hij uit genade aan onze Kerken geschonken heeft.

De kleinheid van ons getal behoeft ons daarom niet te drukken. Eén Gideonsbende is meer waard dan het leger der Midianieten. En mits ook in onze kerken de band vastblijft, die de leden omsluit; de kracht van Gods Woord heerscht over de conscientie; de arbeid der reddende en zoekende liefde wordt behartigd; door school en universiteit wordt ingewerkt op de jeugd van ons volk, behoeft voor de toekomst geen vreeze te bestaan.

Niet door kracht noch door geweld, maar door den Geest des Heeren HEEREN wordt Gods tempel gebouwd.

Te veel studenten.

Het *Zeeuwsche Kerkblad* deelt onze vrees niet, dat te groote aanwas van het getal der theologische studenten straks onze kerkelijke markt met overvoering bedreigen zal.

Het wijst er op, dat dusver de studenten, zoowel door de Theologische School als door de Vrije Universiteit afgeleverd, reeds vrij spoedig een plaats kregen. En ook voor de toekomst ducht het geen onraad. Het aantal predikanten, dat jaarlijks door emeritaat, afsterven, overgaan tot anderen arbeid, losmaking van hun gemeente en anderszins, vacatures doet ontstaan, is zoo groot, dat voorloopig geen gevaar bestaat, dat onze studenten tevergeefs aan de poort der kerken om een plaats zullen behoeven te vragen. Waar dan nog bijkomt, dat menige zwakke kerk, die dusver niet beriep, omdat ze geen kans zag een predikant te krijgen, bij meerderen voorraad van studenten moed zal grijpen om tot een geregelde bediening van Woord en Sacramenten te komen.

In dit alles ligt zeker een element van waarheid, dat we niet zullen wegcijferen. Zelfs gaan we nog verder. Indien er onder onze candidaten jonge mannen waren, die met apostolischen ijver toegerust, met gaven van welsprekendheid versierd en finantieel sterk genoeg om zonder tractement te kunnen leven, zich vestigen wilden op plaatsen, waar de reformatie der kerk nog niet tot stand kwam om daar het Evangelie te prediken, dan zou daarin voor de uitbreiding onzer kerken zeker een der machtigste wapenen ons gegeven zijn.

Maar al stemmen we dit alles toe, het *Zeeuwsche Kerkblad* zal wel met ons overtuigd zijn, dat zulke jonge mannen steeds een uitzondering op den regel zullen blijven. Voor de gewone behoefte der Kerk is het voldoende, wanneer het getal der zich aanbiedende candidaten overeenstemt met dat der jaarlijks openkomende vacatures. Nu hebben we te dien opzichte twintig jaar lang in exceptioneele omstandigheden verkeerd. Door de doleantie werd plotseling een behoefte aan predikanten gevoeld, die maakte dat de Vrije Universiteit en de Theol. School schier niet genoeg studenten konden opleveren. Allengs is dit tekort aangevuld; we komen tot het normale peil. Vandaar, dat in onderscheidene provincien de vraag reeds gedaan werd, of het nog noodzakelijk was de bestaande beurzen voor de opleiding in stand te houden. Blijft het aantal studenten in de theologie in de toekomst klimmen, dan staat het wiskunstig vast, dat binnen niet te lang tijdsverloop er meer bod dan aanvraag zijn zal.

Wie de historie onzer kerk kent, weet, dat daarin voor het kerkelijk leven een gevaar schuilt. Het gevaar, dat de tractementen zullen verlaagd worden, omdat men toch te kust en te keur predikanten kan krijgen. Het gevaar, dat de candidaten jacht zullen gaan maken op een beroep, waarbij dan middelen gebruikt worden, die de keur van het heilige niet kunnen doorstaan. Het gevaar, dat een geleerd proletariaat zal gekweekt worden, met al de schaduwzijden vooral op kerkelijk gebied daaraan verbonden.

Om dit gevaar te voorkomen, meenden wij bijtijds te moeten waarschuwen, dat men het getal der theologische studenten niet kunstmatig moest trachten te vergrooten. Niets zal ons intusschen liever zijn, dan dat de toekomst onze vrees beschaamt en het blijken zal, dat voor al onze candidaten nog plaats in onze kerken te vinden is.

Onderstelde wedergeboorte.

In *De Bazuin* is weder een polemiek geopend over de onderstelde wedergeboorte bij den doop. Eenerzijds werd er op gewezen, hoe ons doopsformulier zoo klaar en duidelijk mogelijk leert, dat onze kinderen in Christus geheiligd zijn; dat er voor den doop wordt gebeden, dat ze in Christus mogen worden ingelijfd en na den doop, dat ze in Christus mogen wassen en toenemen; al welke uitdrukkingen onbegrijpelijk zijn, wanneer men stelt dat de doop alleen de verzegeling is van een objectieve genade, die eerst later door het kind kan gekregen worden, terwijl daartegenover de bekende bezwaren worden ingebracht, die nog steeds bij velen tegen deze doopsleer onzer Gereformeerde vaderen bestaat.

In die polemiek begeven we ons thans niet. De argumenten over en weer zijn dikwijls genoeg herhaald, en verder brengt dit debat ons toch niet.

Slechts voor één argument maken we een uitzondering, omdat daarbij rechtstreeks een beroep wordt gedaan op hetgeen *De Heraut* schreef om onze doopsbeschouwing aan te tasten.

De Heraut veroordeelde zoo scherp mogelijk, zoo schreef de ongenoemde inzender, dat de moderne wetenschap haar hypothesen, die onbewezen en met de werkelijkheid in strijd zijn, als dogma's uitvent. Een hypothese of onderstelling mag alleen dienen om de feiten te verklaren, maar zoodra ze met die feiten in strijd komt, moet ze als onnutte ballast overboord worden geworpen.

Pas dit nu toe, zoo zegt onze bestrijder, op de leer der wedergeboorte. Ook hier hebt ge met een hypothese of onderstelling te doen. Die onderstelling luidt, dat uw kind als kind des verbonds voor wedergeboren moet gehouden en daarom gedoopt moet worden. Maar de uitkomst leert, dat tal van gedoopte kinderen niet wedergeboren zijn. Derhalve is deze onderstelling of hypothese onjuist en moet ge krachtens uw eigen vonnis over de moderne wetenschap ook deze hypothese veroordeelen.

Gevoelt onze opponent niet, dat hij daarmede een conclusie trekt, die door hem zelf zeker niet zal toegepast worden in het dagelijksch leven?

Wanneer hij een dienstbode huurt, dan zal hij, op grond van de ingeleverde getuigschriften, beginnen met te onderstellen, dat zij eerlijk is en trouw. Toch leert de uitkomst, dat op deze getuigschriften lang niet altoos staat te maken is; ook onder onze dienstboden zijn er, die niet eerlijk zijn, al brengen ze nog zoo schoone getuigschriften mee. Zal hij daarom de algemeene onderstelling nu voor goed waardeloos verklaren?

Of wel, hij gaat naar een winkel, koopt daar levensmiddelen of wat ge maar wilt. Hij doet dat in de onderstelling, dat de winkelier hem niet bedriegt, maar waar verkoopt naar den prijs. Achteraf blijkt, dat hij bedrogen is. Zal hij daarom bij geen enkelen winkelier meer koopen, zonder vooraf de waren door een chemisch laboratorium te hebben laten keuren?

Bij de rechtbank wordt een getuige gehoord onder eede. De rechter gaat uit van de onderstelling, dat een getuigenis onder eede afgelegd waarachtig is, en wijst op dat getuigenis vonnis. Toch leert de ondervinding telkens, dat er zóó gewetenlooze lieden zijn, dat ze zelfs tegen een meineed niet opzien. Zal de rechter daarom voortaan geen eed meer mogen afnemen, omdat de onderstelling, dat getuigenis onder eede afgelegd, betrouwbaar is, niet in alle gevallen opgaat?

Of breng ditzelfde over op kerkelijk gebied. Een jongman of jongedochter wenscht tot het avondmaal toegelaten te worden. Ge neemt hem daartoe belijdenis af. Op grond van die belijdenis beschouwt ge hem als geloovige. Ge onderstelt nu, dat hij een kind van God is. Zekerheid hebt ge niet, want alleen God kent het hart. Maar uitgaande van de onderstelling, dat zijn belijdenis oprecht is, laat ge hem ten avondmaal toe. Ge behandelt hem kerkelijk als een geloovige. Maar achteraf blijkt, dat die belijdenis niet oprecht was gemeend; in wandel of leer toont hij geen kind van God te zijn; ge moet hem daarom met den ban afsnijden uit de gemeente. Zult ge, omdat in dit geval uw onderstelling onjuist bleek, nu voortaan niemand meer op zijn belijdenis tot het Avondmaal toelaten?

Precies nu op dezelfde manier heeft onze Gereformeerde kerk gezegd, dat ge bij elk kind, geboren in het verbond der genade, beginnen moet met te onderstellen, dat het een wedergeboren kind was, het moest ten doop aanbieden, het moest opvoeden als een erfgenaam des hemels. Omdat nu de uitkomst toont, dat niet elk kind, uit geloovige ouders geboren, metterdaad wedergeboren is, hebt ge daarom het recht te zeggen: uw onderstelling was met de feiten in strijd en daarom moogt ge niet langer van die onderstelling uitgaan?

De ongenoemde inzender heeft vergeten, dat een hypothese op wetenschappelijk gebied iets geheel anders is dan de onderstellingen, waarvan heel ons menschelijk leven uitgaat, en zonder welke alle samenleving en alle kerkelijk leven onmogelijk is.

Het qui bene distinguit, bene docet, wie wèl onderscheid leert wel, verloor hij uit het oog. Van daar dat hij een argument aanvoerde, dat schijnbaar onwederlegbaar was, maar in werkelijkheid geheel buiten de quaestie omging.

Voor Kootwijks Scholen.

In hartelijken dank ontvangen: Ingekomen bij Ds. HOUTZAGERS: Uit de Unie-collecte te Midwolda (Groningen), gecollecteerd door R. F. T. *f* 4.50.

Vriendelijk verzoeken wij onze scholen te gedenken.

D. HULLEMAN,
Kootwijk. *Penningmeester.*

Uit de Pers.

Het jongste nummer van ons *Zendingsblad* bevat weer een pittigen brief van Ds. Dijkstra aan de Kerk te Antiochie, waarin we op de hoogte worden gebracht van wat er op ons zendingsgebied voorvalt:

Gel.! C. (kapitein Colijn, adjudant van den nieuwen Gouv. Gen. Van Heutsz) schrijft in de »Getuige", het blad van Ds. Wijers te Batavia. Reeds de positie die hij inneemt, maakt zijn schrijven van bijzonder gewicht, maar de kennis van zaken, waarmee hij schrijft, verhoogt dat gewicht niet weinig. In een der laatste no's heeft hij het over de Keucheniusschool en over de noodzakelijkheid om deze goed in te richten. Helpers moet de Dienaar des Woords hebben en alleen op die wijze zijn zendingsgemeenten te formeeren met een stevig beenderen- en spierenstelsel", zegt hij, krachtig en schoon.

Nu zijn deze dingen sinds jaren in Nederland herhaaldelijk gezegd; toch is het noodig ze nog weer te zeggen. Het gebeurt soms dat een kerk aan haar Dienaar op Java schrijft: niet meer helpers aannemen, niet meer kweekelingen voor de school zenden; dat laat onze kas niet toe. Nu kan dat zeer goed, op een gegeven oogenblik, blijk zijn van vooraichtig beleid; in het algemeen genomen is het echter een (houd mij dit woord ten goede) onvergeeflijke dwaasheid.

Een onverstandig man wilde een stuk land met rogge zaaien en hij zond zijn arbeider: »maak mij dat stuk land in orde". »Ja boer", zeide de arbeider, »gij geeft mij een ploeg en een eg en één paard, maar ik moet er nog een tweede paard bij hebben, anders kan ik onmogelijk voort". »Hoor eens", antwoordde de boer, »ik besteed al zooveel voor jou en voor ploeg en eg en paard, een tweede paard kan ik niet betalen, je moet maar zien dat je het er mee doet".

Arme man, waarom is hij dan begonnen; waarom niet eerst nedergezeten en de kosten overrekend!

Het komt mij echter verkeerd voor als kapitein Colijn dan verder gaat, en die heele schoolwereld, voorzoover ze van onze kerken uitgaat, wil centraliseeren en onder leiding stellen van de Deputaten der Gen. Synode. Er zijn veel menschen in ons land, die meenen dat de Gen. Deputaten (de X) al genoeg in actie hebben, en daar behoor ik ook bij. Zij moeten niet veel meer hebben dan een adviseerende stem; en als ze dan in staat zijn om zich in die positie te handhaven, m.a.w. als de ondervinding leert, dat wie op hun advies let of niet let, daarvan de gevolgen ondervindt dan hebben ze nog macht genoeg en zullen zichzelven, ook op het gebied van het onderwijs, wel een plaats verwerven. Integendeel, als ze zichzelven niet weten te handhaven, zal een heele bundel Synodale besluiten hun geen gezag kunnen verschaffen.

»Uit eenheid wordt kracht geboren", zegt C. Volkomen waar; in een leger, in een Roomsche kerk, in een staatsverband, maar in Gereformeerde Kerken is het niet waar. Als het Gode behaagt alle krachten en gaven in actie te zetten, en gij weet dan aan die actie leiding te geven, zoodat de verschillende raderen van dit Gereformeerde leven niet elkander voorbij draaien en ook niet elkander verbrijzelen, maar geregeld in elkaar grijpen, dan zult gij in de Gereformeerde Kerken het meeste bereiken.

»Een gelukkige inconsequentie", dacht ik dezer dagen, toen ik het volgende in de korte notulen van de kerkeraadsvergadering te Batavia las:

»Wordt besloten den Eerwaarden Heer L. Tiemersma, Zendelingleeraar alhier, te machtigen den doop te bedienen aan een kind, waarvan één der ouders, woonachtig te Rangkas Betoeng, lid der gemeente is."

Kijk, Tiemersma staat immers ambtelijk gelijk met een oefenaar; dat is herhaaldelijk betoogd. Ik heb er niet tegen dat het zoo gaat; maar ik heb er wel tegen dat men eerst breed betoogt, dat een zendeling een oefenaar is en dan bij gelegenheid heel die redeneering te niet doet, omdat dit nu wat geschikt uitkomt, of omdat men broeder Tiemersma bijzondere liefde toedraagt. Ik houd veel van broeder Tiemersma, ik acht hem heel, heel hoog; maar ambtelijk staat hij gelijk met elken anderen zendeling.

Gouverneur-Generaal Van Heutsz zal, als gij dezen leest, wel in Batavia zijn aangekomen en het paleis te Buitenzorg hebben betrokken. Onder buitengewone omstandigheden aanvaardt die man zijn hooge betrekking. Vijanden schijnt hij niet te hebben; iemand die zijn benoeming afkeurt of ook maar een bedenking oppert, laat zich niet hooren.

Buitengewoon noem ik die omstandigheid. Of ze nu de gelukkigste is, dat weet ik niet. Want het kan niet meevallen. Een man van wien men zooveel verwacht, kan alleen maar tegenvallen. Het is wel noodig dat wij zijner gedenken in onze gebeden. Voor de Zending kan wel met zekerheid worden gezegd, dat zijn gezindheid zoo gunstig mogelijk is. Nu, hij kan er op rekenen dat er verscheiden handen uitgestrekt worden, om van hem te ontvangen. Het is één geroep om subsidie en nog eens subsidie, staatshulp voor de scholen, voor de hospitalen, voor de verzorging van soldatenkinderen (den arbeid van V. d. Steur), enz. enz. De millioenen zullen, vrees ik, niet toereikende zijn om aan aller verlangen te voldoen. In Indie moet de Staat subsidie geven; zonder subsidie is het niet mogelijk; het is ook principieel geheel in orde dat de voogd subsidie geeft voor de opvoeding van zijn pupil; maar als wij per slot van rekening geheel op subsidie gaan drijven, loopt de zaak toch verkeerd. Ook zal die verwachting niet vervuld worden, want de wal keert ten slotte het schip. Niet alleen voor het onderwijs, de opvoeding en den medischen dienst vraagt men subsidie, men vraagt het ook voor landbouw, voor veeteelt, voor handel, voor .... ja waar al niet voor. Indië was voorheen een melkkoe; die tijd is over. Indië wordt nu een troetelkind. Een aschepoetster, die altijd vertrapt is en nu alles gedaan kan krijgen, omdat men steeds weer denkt aan vroegere onderdrukking en uitmergeling. De Nederlandsche schatkist zal het moeten dragen.

Laat Christus' Kerk zorgen dat zij niet afhankelijk wordt, van wie ook, in haar geestelijk werk en laat een ruime mededeelzaamheid daartoe krachtig medewerken!

Het schijnt dat onze onderwijzerswereld begint te ontwaken. Men weet, hoe de Paul Krugerschool te Batavia gesukkeld heeft en naar ik meen nog sukkelt om een onderwijzer. Zoo heeft de Salemba school ook gesukkeld om onderwijzeressen. Nu ontving ze drie bekwame onderwijzeressen, zoo meldt de *Getuige*. Dat is goed. Zoo moet het ook. Het is een onverklaarbaar verschijnsel. Hoeveel onderwijzers in ons land, in bezit van de hoofdacte, met vrouw en kind levende van een traktement van 5 à 600 gulden, en toch niemand die naar de schitterende hoofdstad van Ned. Indië wil. De Paul Krugerschool, een school voor meer uitgebreid onderwijs, waar een onderwijzer in twee maanden zooveel verdient als hier in een geheel jaar, sukkelend om personeel!

De zaak is mij onverklaarbaar. Maar het verstand komt met de jaren; laten wij hopen van ook de zendingsgloed!

Ds. Dijkstra heeft er slag van de dingen raak te zeggen.

Buitenland.

Frankrijk. Scheiding van kerk en staat op handen.

Het is thans in Frankrijk rust vóór den storm.

Dat de storm zal losbarsten zoo spoedig als de kamerdebatten beginnen, is zoo goed als zeker. Voor eenige weken heeft de ministerpresident, de priesterhater Combes, te Auxerre eene rede gehouden, waarin hij scheiding van kerk en staat op zijn programma plaatste. Ook verklaarde hij daarbij, dat de scheiding op een billijke manier, op een wijze die met de omstandigheden waarin men zich bevond rekening hield, tot stand gebracht zou worden.

Daarover hebben radicalen als Clemenceau en Ranc den minister reeds scherp aangevallen. De eerste verweet Combes, dat hij den Roomschen priesters hun tractement door middel van een lijfrente verzekeren wil. Daarom is de reformatie van Combes slechts bedrog, er wordt niets door veranderd. Het „bloc", d. w. z. de meerderheid in de kamer van afgevaardigden, die voor het ministerie is, denkt er alleen aan om alles, wat religie is, te vernietigen.

De religie kennen zij alleen in den vorm van de Roomsche kerk, daarom gaat de strijd tegen Rome. En daar Rome vooral in Frankrijk ook eene politieke macht is, zoo is de strijd tegen de Roomsche kerk aldaar des te heviger.

Op dit oogenblik hebben de Intellectueelen, gelijk zij zich noemen, of de vrijdenkers, in Frankrijk den boventoon. Of de groote menigte op den duur zich door hen zal laten leiden, achten wij zeer de vraag. Wij houden er ons van overtuigd, dat als het concordaat verbroken wordt en men dan verder tegen de Roomsche kerk gaat woeden, gelijk men reeds tegen de scholen die door Roomsche broeders en zusters gedreven worden, gewoed heeft, een groot deel van het Fransche volk tot bezinning komen zal om zich daarna van de leiding der vrijdenkers los te maken.

Voor geval dat het concordaat verbroken wordt en het budget van eeredienst daarmede vervalt, zullen ook de Protestantsche kerken in het gedrang komen. In de Luthersche kerken is men reeds begonnen regelmatig buitengewone collecten te houden, die, als de nood aan den man komt, dienen moeten om staande blijven.

In de Gereformeerde Staatskerk is men bezig de vraag te bespreken, of men in geval van scheiding van kerk en staat als een Gereformeerde Kerk zal blijven voortbestaan, dan wel of men in twee groepen moet uiteengaan.

Er zijn moderne predikanten, die aldus redeneeren: „Om een lid van de kerk van Christus te zijn is het genoeg, dat men den geest van Christus heeft en het leven van Jezus navolgt. De „leer" is slechts het uitvloeisel van het leven. Wij hebben allen, of wij rechts of links of in het centrum staan, hetzelfde ideaal, hetzelfde religieuse streven, dezelfde opvatting van het Christelijke leven; hierin moeten wij ons vereenigen, dit is de hoofdzaak, het eene noodige."

Doch er zijn ook Orthodoxen, die spreken van de eenheid te bewaren, terwijl enkele anderen er van overtuigd zijn, dat uiteengaan noodwendig zal blijken.

Tevergeefs zien wij uit, of iemand in Frankrijk de banier van de confessie van La Rochelle omhoog heft, om rondom haar de belijders van den Christus te verzamelen.

Engeland. Uit de Baptistische en Congregationalistische kerken.

De twee groote lichamen, n.l. de Baptistische en de Congregationalistische Unie, zijn aan den arbeid om hunne constitutie te wijzigen. Men wil, dat al hetgeen de kerk niet noodzakelijk te doen heeft, afgesneden worde, opdat zij zich zou kunnen werpen op hetgeen hoofdzaak is. Ook wil men het leven van zwakke kerken mogelijk maken, doordat deze gesteund worden door sterke. Men neigt dus over tot de Gereformeerde opvatting van het kerkverband. Nu is dit natuurlijk verblijdend. Maar bedroevend moet het genoemd worden, dat op de herfstmeetings van de Congregational Union van Engeland en Wales, de predikant Walker van Glasgow een stuk voordroeg over „De persoon en het werk van den Heiligen Geest", waarin deze predikant de oude Sabelliaansche dwalingen omtrent de Heilige Drieëenheid opnieuw verkondigde, en leerde dat den Heiligen Geest een „ethische Geest" moest genoemd worden.

Als men indenkt wat de Congregationalistische kerken, welke toen den naam van Independenten droegen, waren ten dage van den grooten Olivier Cromwell, kan men het niet anders dan bedroevend noemen, dat deze kerken zóóver afweken, dat een leeraar op eene kerkelijke vergadering kettersche gevoelens kan verkondigen, zonder dat een storm van verontwaardiging daarover opsteekt. *The Christian* zegt over den arbeid van Dr. Walker, dat men gewenscht kon hebben, dat deze zich gehouden had aan de woorden der Schrift, welke zegt, dat de Heilige Geest de wereld zal overtuigen van zonde, liever dan hem een „ethische geest" te noemen. Doch verder gaat dit blad niet.

Ach, mocht in Engeland de tijd eens aanbreken, dat men in de Vrije kerken de beproefde paden, die de vaderen bewandelden, weer opzocht. Doch daarvan is niets te bespeuren.

In plaats van verheugd te zijn over het feit, dat de hoogste rechter in Engeland den mannen die streden voor de handhaving van de beginselen, welke aan de Vrije Schotsche Kerk het leven gaven, de goederen dier Kerk toewees, hebben de Congregationalisten aan de Geunieerde Vrije Kerk, aan welke het bezit van het kerkegoed is ontzegd, hunne sympathie betuigd bij de moeilijke positie waarin deze kerk gekomen is.

Het komt ons voor, dat, al doet de Farrey-Alexander Mission veel om het Engelsche volk tot bekeering te roepen, deze evangelisatie arbeid, al worden er ook duizenden door bewerkt, gelijk te voren door Moody en Sankey, niet kan verbeteren, wat de kerken bederven door steeds verder af te wijken van het fondament waarop zij gebouwd zijn.

Noorwegen. Een getuige tegen de Vermittelungstheologie opgestaan.

Tot hiertoe was in Noorwegen de invloed van den hoogleeraar Petersen en van den „Stiftpropst" Jensen zoo groot, dat er haast niet aan te denken viel, om dien aan te tasten. Immers wel 60 percent van de predikanten die de Luthersche kerk van Noorwegen dienen, zijn door professor Petersen, die sedert 1875 hoogleeraar was en ongeveer een jaar geleden stierf, in de dogmatiek en in de ethiek onderwezen. De meesten zijn daarbij in de praktische vakken onderwezen door Gustaf Jensen, hoofdleeraar aan het praktisch Theologisch seminarium der Universiteit, een geestverwant van Petersen.

Nu is de secretaris van het Noorweegsche Zendingsgenootschap, Dahle, opgetreden om den invloed van de Vermittelungs-theologie der beide genoemde mannen te breken. Hij doet dit in een zeer zachten vorm, door bijv. op te merken, dat Prof. Petersen door zijn edelen zin er toe verleid werd, den tegenstanders van de kerk te veel toe te geven, en dat hij, om zooveel mogelijk eerlijken twijfelaars tegemoet te treden, „den inhoud der leer" verzwakte. Hij noemt den hoogleeraars een echten onderzoekenden geest, die meer belang stelt in het onderzoek, dan in de resultaten van zijn onderzoek. Uit die eigenschappen trekt hij dan het besluit, dat de „lieve" man als onderwijzer der aanstaande predikanten het niet verhinderen kon, dat zijn leerlingen op een standpunt kwamen te staan, volgens hetwelk niets meer vaststaat. Hij heeft hen vraagteekens laten zetten en hun „den indruk gegeven, dat bijna alles min of meer twijfelachtig is". Daarom moesten dezen „hun balans verliezen". Op even dezelfde manier laat Dahle zich over Jensen uit, die door sommigen genoemd wordt als de opvolger van Petersen.

Dahle is een auto-didact; wellicht heeft hij daaraan te danken dat hij niet besmet is met de Duitsche vermittelungstheologie. Aan de Universiteit van Christiania worden uitsluitend Duitsche leerboeken gebruikt; geen wonder dat zij, die aan deze Universiteit studeeren, de Duitsche Theologie overnemen. Dahle bleef van dien invloed vrij, doordat hij niet aan die universiteit studeerde. Hij bewandelde zijn eigen weg en wordt door velen als de geleerdste Godgeleerde van Noorwegen gehouden, terwijl zijn tegenstanders hem een man met een zeldzaam geheugen en bijna een wandelende encyclopedie noemen, al heet hij ontbloot van wetenschappelijken zin.

Wat daarvan zij, de invloed van Dahle is reeds merkbaar geworden op het terrein der zending. De zendingsvrienden zijn uit elkaar gegaan, waarvan het oprichten van nieuwe zendinggenootschappen het gevolg was, doordat sommigen met Dahle samenwerken, terwijl anderen dit wel wenschten.

Uit alles blijkt, dat Dahle een man is die voor de ontwikkeling van het kerkelijk leven van Noorwegen van groote beteekenis worden kan, al willen zijn tegenstanders hem niet erkennen als een wetenschappelijk man. In elk geval is het reeds veel, dat hij er op durfde wijzen dat ook de kerk van Noorwegen door de Vermittelungstheologie gevaar loopt van haar belijdenis berooid te worden.

Gemengd nieuws.

De bibliotheek van C. H. Spurgeon. Er was een Comité benoemd, om voorstellen te doen inzake de nalatenschap van den beroemden prediker, wat zijn boeken betreft. Dat Comité heeft voorgesteld dat die boeken, welke betrekking hebben op de Baptistische kerk, afgestaan zullen worden aan de Baptist-Church House; dat boeken zullen uitgekozen worden om geplaatst te worden in de bibliotheek tot opleiding van predikanten, en dat de andere gegeven zullen worden aan predikanten van arme kerken.

In de *American Notes* die in de *The Christian* verschijnen, lazen wij (no. 1805) het volgende:

Een bericht aan de New-Yorksche *World*, deelt mede: Julian Renfro, oud een en twintig jaar werd, nadat hij beweerd had dat God niet bestaat en den Almachtige getart had zijn macht te bewijzen, plotseling met doofstomheid geslagen. Hij woonde op no. 203, Wells st.; nadat hij doofstom geworden was, is hij naar zijn vaderlijk huis in Shreveport La. gegaan. Men beweert dat Renfro gesproken heeft: »Vrienden, als God op eenigerlei manier zich aan mij wilde openbaren — bijvoorbeeld door mij doofstom of blind te maken — zal ik aannemen dat Hij bestaat". Een van de jongelieden was van zins hem te antwoorden, toen hij bemerkte dat Renfro bleek werd. Daarop strekte hij de armen uit alsof hij een slag wilde afweren. Toen hield hij zijne handen voor zijn gelaat. Een oogenblik later viel hij van zijn stoel voorover op den grond. Dr. O. G. Draper, wonende Chicago Avenue No. 205, werd ontboden. Deze gaf te kennen dat Renfro een zenuwtoeval had gekregen. De lijder kon niet spreken noch loopen. Aan den predikant S. W. Jacoby van MoodsChurch die geroepen werd, deelde Renfro schriftelijk mede:

»Ik geloofde dat er geen God was. Ik weet nu dat Hij bestaat en dat Ik geroepen ben Hem te dienen".

Wij lezen in *de Hope*, het orgaan der *Reformed Church* in N.-Amerika:

»In verband met de opening onzer Hooge Scholen, en nu de lessen voor een ander jaar weer zijn aangevangen, verdient zeer zeker het besluit onzer jongste Algemeene Synode, betreffende de vermindering van het getal studenten voor de Evangeliebediening, de ernstige overweging van allen die belang stellen in de komst van het Koninkrijk.

De Synode besloot, de ernstige aandacht van leeraars en gemeenten te bepalen bij de onrustbarende afneming in het getal jongelingen die zich voor de H. Bediening aanmelden, en hen aan te sporen om door middel van gebed en personeelen invloed alles te doen wat gedaan worden kan, om in dezen nood, die het leven der Kerk raakt, te voorzien. Alsmede, dat leeraars en kerkeraden worden aangespoord, om bij jongelingen van aanleg en overgave in hunne gemeenten de eischen der Evangelie-bediening op het hart te binden.

De klachte over het zoo pas genoemd gebrek is niet langer nieuw, en zij beperkt zich ook niet tot onze afdeeling der Christelijke Kerk."

Hoe het in sommige streken van Baden gesteld is, blijkt uit een brief, dien een boer uit Baden aan de *Kreuzzeitung* schreef. Hij zeide daarin: »Wij hadden jaren lang een geloovig predikant. Nu heeft de Heere hem tot zich geroepen en wij kregen de heer X. tot predikant. Toen hij kwam, zeide hij aanstonds, dat hij tot de vrijzinnige partij behoort. Nu weet hij veel en kan ook over veel spreken, maar over het éene noodige, tot hiertoe niets. Een aanstaand zendeling uit Wurttemberg kwam eens bij hem in de kerk. Toen hij er uit kwam zeide hij: »Bij ons in Wurttemberg zou een predikant aldus niet durven spreken". Bij een begrafenis waren ook menschen uit den Elzas tegenwoordig. Bij die gelegenheid sprak hij: »Ik kan u niet troosten, er is geen Godsdienst die troost geven kan. In een preek zei hij: »Er zijn geen engelen, het is maar fantasie, de ouders zijn de schutsengelen". Dit is een voorbeeld uit vele. Hij heeft hier reeds zijn aanhang, want men kan het ongeloof gemakkelijk planten. Volgens den predikant zijn er geen zondaars. Toen ik hem zijn drijven verweet, sprak hij: »De mensch kan er toch niets aan doen dat hij zoo is. Hij kan toch niet uit zijn huid loopen". Onze Heiland is volgens hem slechts een Godsdienststichter.

Het is ons een zaak des gebeds, dat de Heere God zich ontferme. Men denke slechts aan het opkomend geslacht. Maar aan de andere zijde, zal de Heere onze God niet rekenschap vragen van hen, die er over te waken hebben, wat ons als Evangelische Christenen als geestelijk voedsel aangeboden wordt?" Dat de broeders die zich bezwaard gevoelen, in deze zelven eene roeping hebben, schijnt hem niet duidelijk te zijn. In Duitschland is men er helaas zoo aan gewoon geraakt, dat de kerken de dienaars ontvangen die haar door de besturen worden gezonden.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

OOST EN WEST.

XXXIV.

EEN ZWARE BEPROEVING.

Wie de daad bedreven had behoefde men niet te vragen. Blijkbaar waren de Boschjesmannen niet ver weg, en had een hunner den steen geworpen, die Karel zoo ongelukkig had getroffen.

De soldaten wendden zich naar den kant van waar de aanval was gekomen. Doch daar was niemand te zien en hoe men ook zocht, er werd geen spoor van de Boschjesmannen gevonden. Deze toch hadden waarschijnlijk, zoodra de steen had getroffen, zich, door het struikgewas sluipend, naar den anderen kant gehaast. Bovendien kenden zij de vele schuilhoeken en holen in de nabijheid, en wisten dus wel waar zich te versteken.

Zoo bleef niet over dan huiswaarts te keeren. De gewonde werd zoo goed het ging verbonden. De aanvoerder klaagde over veel pijn, wijl de zware steen hem juist tegen het linkeroog had getroffen, zoodat die zelfs zeer licht hem den schedel had kunnen verbrijzelen.

Tegen den middag kwam men op de boerderij aan, waar Karel zich ter rust kon begeven. Den volgenden morgen echter vond men hem in een hevige koorts, en was de wond uiterst pijnlijk. Er moest een geneesheer komen, dat